

Sygnatura akt VI Ka 441/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 września 2019** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący sędzia Arkadiusz Łata (spr.)

Sędziowie Małgorzata Peteja-Żak

Krzysztof Ficek

Protokolant Monika Dąbek

przy udziale Agnieszki Nowickiej Prokuratora Prokuratury Rejonowej w R.

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2019 r.

sprawy **P. B. (1)** ur. (...) w P.

syna A. i M.

oskarżonego z art. 286§1 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 8 lutego 2019 r. sygnatura akt II K 623/17

na mocy art. 437 kpk i art. 439 § 1 pkt 10 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 441/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje.

Apelacja obrońcy okazała się po części zasadna, a zarazem skuteczna o tyle, iż w jej następstwie Sąd II instancji stwierdził wystąpienie uchybienia procesowego o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 10 kpk, które spowodowało konieczność uchylenia zapadłego wyroku niezależnie od wpływu tegoż błędu na treść rozstrzygnięcia i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej.

P. B. (1) nie został bowiem ustanowiony obrońca z urzędu (w braku posiadania obrońcy z wyboru) w okolicznościach ewidentnego wystąpienia przesłanek z art. 79 § 2 kpk – tj. zaistnienia okoliczności utrudniających obronę spowodowanych stanem somatycznym oskarżonego na przestrzeni postępowania rozpoznawczego. W efekcie P. B. (1) w toku badania sprawy przez Sąd I instancji nie był reprezentowany przez żadnego obrońcę, choć obrona taka z uwagi na stan zdrowia fizycznego oskarżonego była obligatoryjna.

Na czas przed dniem 22 czerwca 2018 r, a zatem nim doszło do otwarcia przewodu sądowego Sąd Rejonowy dysponował już danymi dotyczącymi stanu zdrowia oskarżonego (vide: k 1002-1019).

Wynikało zaś z nich jednoznacznie, że wymieniony przebył amputację czterech palców i śródstopia stopy prawej, co spowodowane było zaawansowaną cukrzycą. P. B. (1) otrzymał bezwzględny zakaz poruszania się inaczej aniżeli na wózku inwalidzkim, jak również obciążania prawej nogi. Przed oskarżonym rysowała się perspektywa długotrwałego leczenia oraz rehabilitacji. P. B. (1) oczekiwał zarazem na operację serca, co spowodowane zostało zarówno naprowadzonym wyżej stanem somatycznym, jak i bardzo wysokim poziomem glukozy w organizmie wymagającym w pierwszym rzędzie wyleczenia.

Tymczasem „okoliczności utrudniające obronę” w sensie art. 79 § 2 kpk należy wiązać nade wszystko z właściwościami osobistymi oskarżonego, które – co prawda – nie uniemożliwiają, lecz w znaczący sposób utrudniają realizację prawa do obrony materialnej bezpośrednio przez samego oskarżonego. W każdym wypadku stwierdzenie okoliczności utrudniających obronę (lub ich brak) musi być związane z właściwościami fizycznymi (np. stanem zdrowia), psychicznymi, intelektualnymi konkretnego oskarżonego w zestawieniu z treścią przedstawionych mu zarzutów (vide: np. wyrok SN z dnia 24 lipca 2008 r,

V KK 32/08, OSNwSK 2008, poz. 1533, post. SN z dnia 9 stycznia 2013, III KK 330/12, LEX nr 1277747). Decyzja, czy zachodzi przesłanka do obrony obligatoryjnej po myśli art. 79 § 2 kpk należy przy tym do organu procesowego i powinna być podejmowana na podstawie zobiektywizowanych kryteriów.

Istotną okolicznością występującą „obok” stanu zdrowia P. B. (1) był także fakt, iż zamieszkuje on w P. – zatem w znacznym oddaleniu od siedziby Sądu, który rozpoznawał sprawę.

Wszystko powyższe w praktyce dalece utrudniało osobistą obronę, tak w sensie uczestniczenia w rozprawie (jakkolwiek występował pisemnie o prowadzenie postępowania pod swoją nieobecność), jak i – przede wszystkim – w znaczeniu „kontroli” toku procesu karnego i zapadających w jego trakcie decyzji i rozstrzygnięć, właściwej na nie reakcji, podejmowania czynności procesowych służących faktycznej realizacji uprawnienia do obrony.

W tego rodzaju warunkach Sąd I instancji winien był – w braku obrońcy z wyboru – nie tylko rozważyć, lecz działając z urzędu ustanowić oskarżonemu obrońcę – kierując się właśnie przesłankami wynikającymi z uregulowania przepisu art. 79 § 2 kpk. Błędnie jednak nie uczynił tego.

Aktualnie P. B. (1) dysponuje pomocą obrońcy z wyboru, jednakże postępowanie pierwszoinstancyjne odbyło się przy braku obrońcy, czego nie sposób już konwalidować podczas postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy nie podzielił natomiast zarzutów obrońcy w sferze istnienia po stronie oskarżonego uzasadnionej wątpliwości, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny, a także w sferze jego poczytalności tempore criminis.

Faktem jest, iż P. B. (1) podjął w kwietniu 2017 r. leczenie w szpitalu dla nerwowo i psychicznie chorych (wcześniej nie leczył się psychiatrycznie), lecz zdiagnozowano u niego jedynie zaburzenia adaptacyjne, które nie stanowią choroby psychicznej, ani też nie są wyrazem lub następstwem niedorozwoju umysłowego.

Zaburzenia adaptacyjne oznaczają tylko takie mankamenty psychiki, jakie powstają pod wpływem trudności z dostosowaniem się do odmiennych i znacząco nowych życiowych okoliczności – typowo są to stany stresu, napięcia, niepokoju, przygnębienia, rozstroju emocjonalnego, mogące utrudniać efektywne działanie. Zaburzenia takie skutecznie leczy się środkami należącymi do antydepresantów.

Wszystko powyższe spowodowało, że Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ograniczył przy tym – w oparciu o art. 436 kpk – rozpoznanie środka odwoławczego do zarzutu omówionego na wstępie, gdyż rozpoznanie w takim zakresie było wystarczające dla wydania orzeczenia w postępowaniu odwoławczym, zaś rozpoznawanie pozostałych zarzutów jawiło się jako przedwczesne.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy zobowiązany zostaje do powtórzenia postępowania dowodowego w pełnej dotychczasowej rozciągłości, o ile nie wyłoni się potrzeba przeprowadzenia dodatkowych dowodów. Dokładnie zweryfikuje jednak miejsca pobytu świadków: Z. P. i B. B. w celu bezpośredniego ich przesłuchania. Rozważy też dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań: Z. N. i R. W. – kierowców przewożących węgiel z kopalni (...) (vide: k-61 verte).

Zgromadzone dowody podda następnie wszechstronnej i wnikliwej analizie oraz ocenie, po czym wyprowadzi trafne wnioski końcowe, co do sprawstwa i winy lub ich braku po stronie oskarżonego.

Rozstrzygnięto zatem jak w dyspozycji wyroku niniejszego.